

N:o 34.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Mars 1883, kl. 12 midd.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående delaktighet i folkskolelärarynes pensionsinrättning för lärare- och lärarinnebefattningar vid de af landsting inrättade seminarier för bildande af lärare och lärarinnor vid småskolor; Gifven Stockholms slott den 2 Mars 1883.

Med anledning af hvad bilagda protokoll öfver ecklesiastikärenden i ämnet innehåller, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att, på det lärare och lärarinnor vid de af landsting i öfverensstämmelse med Kongl. Kungörelsen den 11 Januari 1878 inrättade seminarier för bildande af småskolelärare och lärarinnor må enligt de grunder, som i statsrådsprotokollet omförmälas, erhålla rätt till tjänstårsberäkning och pension från folkskolelärarynes pensionsinrättning, Riksdagen måtte utöfver det under riksstatens nionde hufvudtitel förut uppförda anslag till nämnda pensionsinrättning bevilja för ifrågavarande ändamål ett ytterligare årligt anslag å 1,500 kronor, att utgå från och med år 1884.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

C. G. Hammarskjöld.

*Utdrag af protokollet öfver ekklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 2
Mars 1883.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING.

---

§ 26.

Departementschefen Statsrådet Hammarskjöld anförde:

»Uti underdånig skrifvelse den 20 Maj 1882 angående regleringen af utgifterna under riksstatens Nionde hufvudtitel har Riksdagen förmält, att förslag blifvit hos Riksdagen väckt *dels*, att rätt till delaktighet i folkskoleläraryrkes pensionsinrättning måtte tillkomma de läroanstalter för bildande af småskoleläraryrkes, som vore eller blefve af lands-ting inrättade i öfverensstämmelse med Kongl. Kungörelsen den 11

Januari 1878, för hvarje läraretjänst dervid, som vore afsedd att uppehållas af examinerad folkskolelärare eller lärarinna, under vilkor att vederbörande landsting till pensionsinrättningen i behörig ordning inbetalade pensionsavgifter för dessa läraretjänster och för öfrigt i tillämpliga delar iakttog föreskrifterna i reglementet för nämnda inrättning, dels ock, att examinerad folkskolelärare eller lärarinna, som bestrede sådan läraretjänst, måtte för åtnjutande af pension från folkskolelärares pensionsinrättning få såsom ordinarie tjänstetid vid folkskola räkna den tid, han eller hon, sedan förenämnda förmån för ifrågavarande befattning blifvit beviljad, densamma uppehållit; och har Riksdagen — under anförande hufvudsakligen, hurusom det vore af nöden, att småskolan för att kunna rätt fylla sin uppgift anförtroddes åt lärare och lärarinnor, som åtnjutit planmessig undervisning och handledning för sin verksamhet, samt att, sedan flere landsting inrättat småskolelärareseminarier, det för möjligheten att vid dessa läroanstalter få anstälde kunnige och skicklige personer, som i folkskolans tjänst förvärfvat erfarenhet, vore af vigt att tjänstetiden vid dylikt seminarium räknades dem till godo, likasom om de tjänstgjort vid folkskola — anhållit, att, enär ej mindre frågan om den höjning i statsanslaget till folkskolelärares pensionsinrättning, som för ändamålet kunde erfordras, än äfven öfriga hit hörande omständigheter borde erhålla behörig utredning innan beslut derom fattades, Eders Kongl. Maj:t, efter det sådan utredning af ärendet skett, måtte till Riksdagen aflåta framställning om beredande för lärare och lärarinnor vid småskolelärareseminarier, som af landsting inrättats, af tjänsteårsberäkning och pensionsrätt lika med lärare och lärarinnor vid folkskolan på det sätt och under de vilkor, som ofvan blifvit antydda.

I anledning häraf hafva samtliga Kongl. Maj:ts Befallningshåfvande på nådig befallning inkommit med infortrade uppgifter rörande de af landstingen för bildande af småskolelärareseminarier anordnade seminarier samt de vid dem anstälde, från folkskolelärareseminarier utexaminerade lärare och lärarinnor, af hvilka uppgifter synes, att dylika seminarier, inrättade i öfverensstämmelse med Kongl. Kungörelsen den 11 Januari 1878, finnas inom aderton län, att anslag dertill beviljats af en del landsting för vissa år och af andra tillsvidare, att vid några af dessa äro anstälde dels lärare vid folkskolelärareseminarier, dels personer, hvilka antingen innehafva andra läraretjänster, som äro delaktiga i pensionsinrättningen, eller ock, såsom ej vid folkskolelärareseminarium examinerade, icke kunna till pensions erhållande komma i fråga, samt att, sedan dessa afräknats, återstå vid ifrågavarande seminarier anstälde

3 lärare och 13 lärarinnor, som undergått examen vid folkskolelärareseminarium och ej hafva annan anställning.

Äfvenledes har direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning i ärendet afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, som den 23 sistlidne Januari till Ecklesiastikdepartementet inkommit, innehållande hufvudsakligen, att direktionen ej kunnat undgå att finna synnerliga svårigheter möta för gällande pensionsreglementes tillämpning på ifrågavarande läraretjänster, enär med åtskilliga af dessa tjänster ej följde hvarken åtta månaders undervisning om året eller den för folkskolelärare i gällande författning bestämda lön, samt tjänsterna voro af tillfällig natur, och det, i anseende till den olikhet, som rådde vid tillsynen öfver dessa seminarier och sättet för lärares antagning och entledigande, redan nu och ännu mer framdeles torde blifva omöjligt att konstatera, huruvida en lärare blifvit af behörig myndighet och i vederbörlig ordning antagen, och att direktionen, i händelse det väckta förslaget oaktadt dessa svårigheter vunne bifall, ansåge det för pensionsinrättningen gällande reglemente ej kunna på ifrågavarande tjänster tillämpas med mindre än att *dels* inskränkning skedde till sådana tjänster, som med afseende på den årliga undervisningstiden samt lärarens kompetens och löneförmåner vore likställda med folkskoleläraretjänsterna; *dels* en särskild styrelse enligt af Eders Kongl. Maj:t gifna föreskrifter blefve tillsatt för hvarje seminarium med åliggande att antaga och afskeda lärare samt att fullgöra hvad som i förhållande till pensionsinrättningen åligger skolråden, särskildt i fråga om afgifvande af föreskrifna årsuppgifter; *dels* ock att seminarierna blefve ställda under den inspektion Eders Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma.

Härjemte har direktionen beträffande den tillökning i statsanslaget till folkskolelärares pensionsinrättning, som kunde erfordras, fäst uppmärksamheten derpå att, till följd af ifrågavarande seminariers tillfälliga beskaffenhet, all ledning saknades för beräkandet af det sannolika antalet tjänster, för hvilka pensionsdelaktighet komme att ega rum, och att således ingen möjlighet funnes att på förhand beräkna storleken af denna tillökning; och funne direktionen i detta afseende ingen annan utväg, än att tillfälle bereddes pensionsinrättningen att för hvarje år i början af det nästföljande af statsverket uppbära ett visst bidrag för hvarje tjänst af ifrågavarande beskaffenhet, som under föregående året varit i inrättningen delaktig, hvilket bidrags storlek syntes utan större fel i detta fall kunna bestämmas till det belopp, som för hvarje beräknad tjänst utginge af statsverket enligt den kalkyl, hvilken lagts

till grund för det nu utgående statsanslaget, och hvilket belopp i rundt tal utgjorde 89 kronor.

Då ifrågavarande af landsting inrättade seminarier visat sig vara af stort gagn för småskolelärares och lärarinnors bildande, synas mig de af Riksdagen anförda skäl tala för, att de lärare och lärarinnor, som tjenstgöra vid sådana seminarier och dermed förenade öfningsskolor, må erhålla rätt till tjensteårsberäkning och pension lika med folkskolelärare. Dervid torde dock, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad direktionen föreslagit, böra såsom vilkor bestämmas:

1:o) att seminariet så väl i afseende på undervisningstid som i öf-
rigt är ordnad i full öfverensstämmelse med föreskrifterna i Kongl.
Kungörelsen den 11 Januari 1878;

2:o) att seminariet ställes under en särskild, af vederbörande lands-
ting utsedd styrelse, bestående af minst tre personer, hvilken eger att
antaga och afskeda seminariets lärare och lärarinnor samt till pensions-
inrättningen erlägger stadgade pensionsafgifter för de läraretjenster vid
seminariet, som äro delaktiga i inrättningen, och lemnar föreskrifna
årsuppgifter; samt

3:o) att de läraretjenster, för hvilka seminariets styrelse kan erhålla
delaktighet i pensionsinrättningen, i afseende på lärares kompetens och
löneförmåner äro likställda med ordinarie läraretjenster vid folkskola.

Af statsverket skulle för hvarje läraretjänst, som vunne delaktig-
het i pensionsinrättningen, enligt direktionsens beräkning erfordras ett
årligt bidrag af 89 kronor; och då, enligt hvad ofvan är nämndt, 16 tje-
nster vid dessa seminarier för närvarande äro af beskaffenhet att del-
aktighet i pensionsinrättningen kunde för dem komma i fråga, skulle
den tillökning i anslaget till folkskolelärares pensionsinrättning, som
blefve för förenämnda ändamål erforderlig, utgöra 1,424 kronor.

Direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning har emeller-
tid af anförda skäl ifrågasatt, att till pensionsinrättningen skulle utgå
för hvarje år efter vissa grunder beräknad ersättning för dess ökade
pensioneringsansvar, hvilket torde förutsätta, att förhöjningen i det nu-
varande anslaget bestämdes såsom förslagsanslag. Detta förslag anser
jag mig icke böra biträda. Deraf skulle nemligen uppstå den oegent-
ligheten, att det å nionde hufvudtiteln uppförda anslag till pensions-
inrättningen skulle sönderfalla i tvenne delar, den ena ett större fast
anslag, den andra ett litet förslagsanslag. Det torde ock icke kunna
betviflas, att derest antalet vid ifrågavarande seminarier inrättade tje-
nster med delaktighet i pensionsinrättningen ökas, så att behof af större
bidrag af statsmedel blifver erforderligt, Riksdagen skall finnas villig

att bevilja den ytterligare förhöjning, som kan visas behöfzig. Om alltså den förökning i pensionsinrättningens anslag, som nu skulle ifrågakomma, bestämmes såsom fast, synes mig beloppet kunna, med ledning af de förhållanden, för hvilka jag förut redogjort, för närvarande beräknas till en jemu summa af ett tusen fem hundra kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning derom att, på det lärare och lärarinnor vid de af landsting i öfverensstämmelse med Kongl. Kungörelsen den 11 Januari 1878 inrättade seminarier för bildande af småskolelärare och lärarinnor må enligt omförmälda, af mig förordade grunder erhålla rätt till tjensteårsberäkning och pension från folkskoleläraryrkes pensionsinrättning, Riksdagen måtte utöfver det under riksstatens nionde hufvudtitel förut uppförda anslag till nämnda pensionsinrättning bevilja för ifrågavarande ändamål ett ytterligare årligt anslag å 1,500 kronor, att utgå från och med år 1884.»

I denna hemställan instämde Statsrådets öfriga ledamöter;

och täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla hvad Statsrådet sålunda hemställt äfvensom förordna, att, i öfverensstämmelse med nu uppläst förslag, nådig proposition i ämnet skulle till Riksdagen aflåtas af det innehåll bilagan vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
C. A. Th. Ädelgren.